

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

methods of its development. In development of the world economy as a whole and each state in particular enormous role plays the complex of the problems, in accordance with mining and use energy resource. On modern stage of the operating the economy of these problem the most actual, since majority natural fuel resource are found on galley proof of the closing, and mankind until has in its dictation so efficient and mass used power resource. So it is intensified competitive and price situation on the market traditional fuel resource, forcing government of the countries and separate subject of the management to revise its energy politician, transforming it in accordance with crisis situation on world market. It is open in this work the specific particularities world market power systems, which for considered period became the source several powerful convulsions in world economy. For this market is typical the sharp ascent of the prices, the growing to vagary of the supply and demand. Exactly it presents for Ukraine the most interest since in this area is appears the most significant negative balance of the balance of the country trade.

Key words: energy facility, energy safety, economic potential, energy efficiency, energy provision, globalization, development.

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ РЕГІОНУ

Кравченко Л.А., к.е.н., доцент, Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, завідувач кафедри економічної теорії

Постановка проблеми. Подальше загострення у світі конкурентної боротьби за ресурси (природні, енергетичні, інвестиційні, людські) виводить на перший план питання освоєння потенціалу нових знань, впровадження їх у виробничі процеси, підвищення на цій основі ефективності застосування обмежених виробничих ресурсів, зростання рівня продуктивності праці та забезпечення зростання виробничих можливостей, що сприятиме задоволенню зростаючих економічних потреб суб'єктів ринку.

Інвестиційна діяльність відіграє ключову роль у забезпеченні стійкого економічного зростання, здійсненні структурної модернізації економіки та підвищенні її конкурентоспроможності. На сучасному етапі розвитку економіки України особливу значущість набуває дослідження проблем забезпечення переходу до більш якісного, інвестиційно-інноваційного типу зростання, в основі якого лежать масштабні інвестиції. У найближчій перспективі роль інвестицій, особливо інноваційного характеру, різко зростатиме, що дозволить скоротити розрив в основних макроекономічних показниках між Україною і розвиненими країнами. Відтак пошук джерел інвестування розширення масштабів інвестиційної діяльності актуалізує питання розробки ефективного механізму її регулювання не тільки на загальнодержавному, але і на регіональному рівні. Для забезпечення стабільного розвитку регіонів інноваційний процес в Україні має отримати сучасний ринковий напрям – від замовника і споживача до виробника і розробника інновації. Тому державна інноваційна політика має враховувати зазначені зміни в сучасному інноваційному процесі. У цьому руслі має формуватися й інвестиційна політика. Вона повинна концентруватись переважно на інвестиційній підтримці розроблення інноваційної продукції та послуг, що відповідають потребам замовників і споживачів.

Актуальним завданням сьогодення є розробка комплексного аналізу інвестиційно-інноваційного потенціалу економіки України та її регіонів, що стало б науковим підґрунтям стратегії розвитку України в сучасних умовах глобалізації.

Питання щодо оцінки інвестиційної активності та інноваційного розвитку економіки України та регіонів посідає чільне місце у дослідженнях провідних вчених, серед яких О. Амоша, Ю. Бажал, А. Гальчинський, В. Гесць, В. Семіноженко, Л.Федулова, М. Якубовський та ін. Проблеми розвитку інноваційної сфери у контексті забезпечення національних інтересів розглядаються у працях Л. Антоноук, В.Бодрова, Д. Лук'яненко, А. Поручника. Пріоритетність заходів державної економічної політики щодо використання інвестиційних чинників відновлення економічного зростання і забезпечення структурного реформування економіки підтримують автори багатьох досліджень.

Метою статті є визначення пріоритетів залучення іноземних інвестицій, як чинника підтримки та розвитку інноваційного потенціалу регіону.

Виклад основного матеріалу. Інвестування як складний суспільно-економічний процес пов'язане з виникненням сукупності суперечливих інтересів суб'єктів різних рівнів, які є учасниками інвестиційного процесу: для країни-інвестора - це політика «відкритості капіталу», для країни-реципієнта - політика «відкритості економіки», її інвестиційна привабливість. У сенсі зовнішньої інвестиційної динаміки треба враховувати, що доступ до ресурсів має конкурентний характер. Глобалізаційне сьогодення провокує ефект сканування світовим інвестиційним капіталом глобального економічного простору у пошуку ресурсних переваг тієї чи іншої території. Від інвестиційного потенціалу країни-реципієнта залежить, які капітали і в яких об'ємах прийдуть в країну, наскільки ефективно країна зможе використати вигоди іноземного інвестування [1].

В сучасних умовах коли посилюються взаємовплив економік та зростає їх відкритість, на погляд багатьох вчених, економічне зростання за умов глобалізації світової економіки в першу чергу буде відбуватися завдяки переливу капіталу, а ті економіки, які будуть спроможні конкурувати за потоки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) будуть швидше зростати у порівнянні з тими країнами, які не створили належних умов для залучення іноземного капіталу [2].

До останнього часу більшість ПІІ спрямовувалась з розвинутих країн до інших розвинутих країн. В 2010 році відбулись зміни у географії розміщення ПІІ: за даними ЮНКТАД вперше в історії міжнародного інвестування більше половини всіх глобальних прямих іноземних інвестицій (52,8%) отримали країни що розвиваються та країни з перехідною економікою [2]. Нажаль, Україна з одним з найнижчих показників в Європі із залучення ПІІ (959 дол. США на душу населення станом на 2010 рік) в останні роки погіршила свій глобальний індекс конкурентоспроможності, посідаючи у 2008-2009 рр. 72-у позицію з 134 країн, в 2009-2010 рр. - 82-у, а в 2010-2011 – лише 89-у [3].

Розподіл ПІІ за сферами економічної діяльності у післякризовий період засвідчує, що пріоритетними для іноземних інвесторів залишаються посередницькі сектори економіки зі швидким обігом капіталу. У 2010 р. 56,5 % всього обсягу ПІІ спрямовано в фінансовий сектор, що було обумовлено необхідністю підтримки ліквідності банківських установ. Вагому частку ПІІ було залучено в сферу операцій з нерухомим майном (10,4 %) та торгівлю (9,6 %). В той же час в промисловість було залучено 15,7 % інвестицій, з яких 8,2 % - в металургійну галузь. Проте говорити про формування тенденції переорієнтації іноземних інвесторів у виробничу сферу ще зарано. До того ж у реальному секторі економіки основними реципієнтами ПІІ залишаються низькотехнологічні, енергоємні сфери виробництва та послуг, водночас відсутня зацікавленість інвесторів в підприємствах інноваційного спрямування.

Відповідно до зовнішньої інвестиційної динаміки треба враховувати, що доступ до ресурсів має конкурентний характер. Спільною рисою різних типів інвесторів є врахування конкурентоспроможності економіки потенційної країни-реципієнта, з усіма її складовими, щодо технологічного рівня, рівня кваліфікації робочої сили, інфраструктури і особливо – правового та адміністративного середовища. Той факт, що дві третини інвестиційних потоків замкнені на розвинутих країнах між собою, свідчить про орієнтацію інвесторів при виборі країн-реципієнтів на розвиненість їх економік, стабільність і передбачуваність економічної та політичної ситуації, мінімізацію ризиків. Якщо виходити з того, що мотиваційні механізми інвестиційної діяльності концентруються навколо пошуків ресурсів, пошуків ринків та пошуків способів ефективного виробництва, то, відповідно, наявність особливих конкурентних переваг у сфері видобування природних ресурсів, вартості робочої сили, місткості національного споживчого ринку, особливості інфраструктури національної економіки тощо – виступають чинниками привабливості інвестування. Важливо ці чинники чітко усвідомлювати і враховувати.

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

Досвід провідних країн світу показує, що сучасна державна інвестиційно-інноваційна політика спрямована насамперед на створення сприятливого інвестиційного клімату для здійснення інноваційних процесів, та її основною метою є поєднання фінансових ресурсів і науки з завданнями виробництва.

В умовах нестійкої інвестиційної динаміки в Україні зберігаються системні диспропорції, що суттєво обмежують перспективи її зростання у довгостроковому періоді, формують значні ризики та обмеження для зміцнення конкурентоспроможності економіки.

Так нерозкритим та невикористаним залишається інвестиційний потенціал більшості регіонів, знижуються загальні показники інвестиційної діяльності. Найбільша частка капітальних інвестицій припадає на промислово розвинені регіони, такі як Київ (18,5 % обсягу), Дніпропетровська (8,3 %) і Донецька (8,1 %) області. Найвища частка прямих іноземних інвестицій також зосереджується у найбільш розвинених регіонах – м. Києві (48,9 %), Дніпропетровській (16,7 %) та Харківській області (6,1 %). Збільшення обсягів інвестування в основний капітал у 2010 р. порівняно з 2009 р. спостерігалось тільки в 13 регіонах України, найбільше – у Запорізькій області (зростання становило 162,2 %). У 2009 р. порівняно з 2008 р. жоден регіон не демонстрував приріст обсягів інвестування, найбільше скорочення спостерігалось в Івано-Франківській області (на 48,4 %). Обсяг прямих іноземних інвестицій за 2010 р. зріс на 11,6 %, зростання спостерігалось у 20 регіонах (у розрахунку на одну особу обсяг склав 978,5 дол. США). Зазначимо, що зростання обсягів виробництва у переробній промисловості, яка складає основу економіки найрозвиненіших регіонів, було досягнуто за рахунок інтенсивнішого використання наявних виробничих потужностей, натомість інвестиції більшою мірою залучалися до фінансового сектору та сфери послуг, а у промисловості – до енергетичного сектору [4].

Протягом 2011р. порівняно з попереднім роком прискорились темпи приросту іноземного інвестування: за три квартали 2011 р. надійшло 3,7 млрд дол. США, що на 44,5 % більше, ніж за відповідний період попереднього року. Структура іноземного інвестування дещо змінилась в напрямі зростання частки промисловості та будівництва. Найбільші потоки були спрямовані у фінансову діяльність (29,6 % загального обсягу надходжень), промисловість (27,1 %), в сферу будівництва (17,6 %) та сферу операцій з нерухомим майном (15,5 %). При цьому в промисловості зацікавленість іноземних інвесторів також концентрувалася на сировинному секторі – добувній промисловості і сфері виробництва і розподілу електроенергії, газу та води, куди надійшло понад 50 % всіх прямих іноземних інвестицій, залучених в промисловість [4]. Але структуру іноземного інвестування в Україну складно назвати ефективною для подолання структурних деформацій економіки країни.

Традиційно привабливими для іноземного капіталу залишаються фінансово-посередницькі види діяльності та енергосмі сфери виробництва. Водночас економіка України та регіонів характеризується продовженням дії низки обмежувальних чинників для інвестиційних процесів:

- високі інвестиційні ризики, насамперед через недосконалість інституційного середовища інвестиційної діяльності;
- несприятливий бізнес-клімат (попри здійснені кроки в реформуванні регуляторної системи);
- відсутність адекватної політики залучення іноземних інвестицій в умовах загострення конкуренції на міжнародних ринках капіталів;
- невисока довгострокова дохідність залученого капіталу в галузі реального сектору порівняно з фінансовою діяльністю, торгівлею [5].

Одним з найважливіших чинників вирішення зазначених проблем є ефективна діяльність держави, головним напрямком якої в ринкових умовах виступає формування та реалізація стимулюючої інвестиційної політики.

До позитивних здобутків державного управління інвестиційною діяльністю в Автономній Республіці Крим слід віднести суттєве посилення активності зарубіжних інвесторів. Впроваджуючи політику на активізацію іноземного інвестування регіон стає об'єктом аналізу інвестиційного клімату. В результаті зростання економічної активності у 2011р. кредитний рейтинг регіону за національною і міжнародною шкалою було підвищено з «Стабільного» до «Позитивного». Це стало серйозним сигналом для вітчизняних і зарубіжних інвесторів, які почали в Криму реалізацію нових інвестиційних проектів, (у півріччі 2011р. АРК по припливу іноземного капіталу зайняла друге місце після м. Києва). Розроблена інвестиційна карта республіки та проведені презентації економічного потенціалу Криму в Лондоні, Брюсселі і країнах СНД значною мірою сприяли тому, що в економіку регіону за півріччя 2011 року поступило 11 млн.долл. США інвестицій, що перевищує приріст іноземного капіталу за попередні чотири роки [6].

Протягом останнього десятиріччя першість по вкладенню іноземного капіталу в розвиток економіки АР Крим належить Російській Федерації, в загальному обсязі прямих іноземних інвестицій її доля щорічно складала більше 30,0%. Останнє десятиріччя (крім 2004р., коли було досягнуто випередження темпу росту іноземних інвестицій АРК 141,5% - у відношенні до загального по Україні, що становив 133,2%) темпи зростання прямих інвестицій у республіці були нижчими, ніж у цілому по країні. У 2008р. АР Крим за темпами зростання займає 27 місце серед регіонів України. Станом на 01.01.2009р. питома вага інвестицій АР Крим в загальному обсязі прямих інвестицій в Україну складає 1,8% і це найнижчий показник за останні 10 років, найвищий був на 01.01.2001р. – 3,9% [7]. В цілому по економіці республіки фінансування інвестиційної діяльності за рахунок власних засобів підприємств і організацій скоротилося з 47,1% в 2010р. до 23,8% в 2011р. при збільшенні долі банківських кредитів і коштів іноземних інвесторів. Питома вага банківських кредитів склала 33,3% проти 6,1% рік тому. На фінансування інвестицій за рахунок засобів іноземних інвесторів в 2010р. доводилося лише 5,3%, в 2011 році - 13,5%. На початок 2012 року загальний об'єм прямих іноземних інвестицій, що поступили в економіку АРК, склав 1,17 млрд. дол. США, що на 43% більше, ніж на початок 2011 року. У 2011 році в економіку Криму притягнені 350,7 млн. дол. США прямих іноземних інвестицій, що перевищує аналогічний показник за 2010 рік в 3,6 разу. У 2011 році основний об'єм прямих іноземних інвестицій, притягнених в економіку Автономної Республіки Крим, був спрямований в сферу промисловості. Так, в 2011г. року вкладено в промисловість 287 млн. дол. або 81,8%. При цьому 99,5% ПІІ в сферу промисловості було притягнене для виробництва і розподілу електрики, газу і води. Також в 2011 році кошти інвесторів були спрямовані в транспорт і зв'язок (22,8 млн. дол. США, 6,5%), будівництво (16,2 млн. дол. США, 4,7%, торгівлю (14,1 млн. дол. США, 4%), інші галузі (10,6 млн. дол. США, 3%).

За станом на 1 жовтня 2012 року на територіях пріоритетного розвитку АРК діяло 5 інвестиційних проектів загальною вартістю 191 млн дол. В цілому, з 2001 року в Криму завершена реалізація 28 проектів кошторисною вартістю 210,3 млн. дол. Найбільша доля вкладень в інвестиційні проекти, що реалізуються, припадає на українські інвестиції - 81,4 млн дол. (74,8% загального об'єму), з яких кредити банків і інші позики складають 62,4%, власні засоби підприємств - 36,5%, доля іноземних інвестицій склала лише 25,2% від інвестицій (27,4 млн дол. США), що фактично поступили. Найбільший об'єм отриманих інвестицій (91% загального об'єму) спрямований на розвиток підприємств промисловості - 99,1 млн дол. (хімічне виробництво - 97,7 млн дол.), на діяльність готелів і ресторанів - 9,8 млн дол. (9%) [8].

За підсумками 9 місяців 2012р. Крим зайняв перше місце серед регіонів України по припливу капітальних інвестицій в економіку. Так, в січні-вересні 2012 року в Крим поступило 10,5 млрд грн. капітальних інвестицій, що в 2,7 разу більше, ніж за аналогічний період 2011 року. Станом на 1 жовтня 2012р. об'єм прямих іноземних інвестицій, що поступили в економіку регіону, збільшився в порівнянні з минулим роком на 15,1% і склав 1,4 млрд. дол. По цьому показнику АР Крим займає 9 місце в Україні. Найбільш інвестиційними привабливими галузями залишаються промисловість, де зосереджено 529,5 млн. дол. США іноземних інвестицій, і сфера діяльності готелів і ресторанів - 353,5 млн. дол. США [8]. Інвестори вважають за краще вкладати кошти в регіони автономії з розвинутою інфраструктурою. Так найбільший об'єм інвестицій зосереджений в м. Сімферополь (551,1 млн. дол. США), м. Ялта (205,5 млн. дол. США) і Сакському районі (172,3 млн. дол. США).

Незалежним уповноваженим Рейтинговим агентством «IBI-Rating» Автономній Республіці Крим в 2012г. був підтверджений рейтинг інвестиційної привабливості invA - «висока інвестиційна привабливість». На думку «IBI-Rating», АРК має істотний інвестиційний потенціал, а активізація інвесторів упродовж останніх років вигідно відрізняє його від ряду інших регіонів України. На підтверджений рейтинг інвестиційної привабливості вплинули особливі географічні і природно-кліматичні умови, які створюють конкурентні переваги і

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

значні можливості для інвестора, наявність природного потенціалу, значного санаторно-курортного, промислового і наукового потенціалу, розвиненої транспортної інфраструктури і банківської системи, можливості легкого доступу на ринки України, країн СНД, Європи і Азії, а також екологічне законодавство, мінімальна кількість обмежень та розвинена інфраструктура.

У подальшому, позитивно на рейтинг інвестиційної привабливості АРК може вплинути вдосконалення нормативної бази і успішна реалізація базових програм розвитку півострова, детінізація економіки, поліпшення стану інфраструктури.

В АРК затверджена Програма розвитку інвестиційної діяльності в АРК на 2012-2013 роки, метою якої є створення сприятливих умов для активізації інвестиційних процесів на території республіки, залучення інвестиційних ресурсів для стійкого економічного зростання на основі інноваційно-інвестиційної моделі економіки і підвищення якості життя населення. Програма включає 48 заходів в трьох пріоритетних напрямках інвестиційного розвитку: підвищення ефективності управління інвестиційними процесами, розвиток зовнішньоекономічних зв'язків і просування інвестиційного потенціалу Криму.

Практично, по всіх пріоритетних напрямках Стратегії економічного і соціального розвитку Автономної Республіки Крим на 2011-2020 рр. просліджується інноваційна складова [9].

АР Крим має потужний інноваційний потенціал, але практична його реалізація нашоується на чимало проблем, які заважають створенню сприятливих умов для здійснення інноваційної діяльності, формування попиту та впровадження сучасних технологій. Головною проблемою підтримки та розвитку інноваційного потенціалу залишається проблема фінансування інноваційної діяльності. Комплекс політико-правових, фінансових, організаційних, технологічних та інших перешкод фактично не дозволяє залучити до інноваційного обігу достатні фінансові ресурси.

Подальший розвиток економіки регіону може забезпечити реалізація його інноваційного потенціалу, що вимагає переорієнтації інвестиційних ресурсів в інноваційну сферу. Дуже важливо також те, у якій сфері відбуваються інновації. Адже інвестування в НДДКР можливе як у передових галузях, здатних принести проривні, революційні для свого часу, результати для науки й економіки, так і освоєних виробництвах, де гроші витратяться лише на незначну модернізацію старих технологій.

В умовах дефіциту інвестиційних ресурсів у реальному секторі економіки, обмежених можливостей державного інвестування та наявності низки ризиків для продовження висхідних тенденцій інвестиційної діяльності державна інвестиційна політика має бути спрямована на впровадження дієвих механізмів стимулювання залучення вітчизняного та іноземного капіталу та створення ефективної системи управління інвестиційними процесами. Пріоритетними напрямками державної інвестиційної політики мають бути:

- поліпшення інвестиційного клімату у спосіб удосконалення загального (податкового, земельного, корпоративного, митного) та спеціального законодавства, що регулює відносини при здійсненні інвестування відповідно до європейських норм;
- застосування окремих видів особливих режимів економічної діяльності, зокрема створення індустріальних і технологічних парків;
- створення сучасної системи державних гарантій захисту приватних, у т.ч. іноземних інвестицій і врегулювання комерційних спорів між суб'єктами інвестиційного процесу.

Для створення системи державних гарантій захисту приватних, у т.ч. іноземних інвестицій і врегулювання комерційних спорів між суб'єктами інвестиційного процесу необхідно:

- опрацювати правові засади створення державних гарантійно-заставних агентств для надання додаткового гарантійного забезпечення інвестиційних проектів інноваційного спрямування, тобто перерозподілення інвестиційних ризиків у системі відносин «інвестор – одержувач інвестицій – гарантійно-заставне агентство»;
- удосконалити систему вирішення комерційних спорів учасників інвестиційного процесу у спосіб удосконалення діяльності внутрішнього арбітражу, забезпечення виконання рішень внутрішнього та міжнародного арбітражу на практиці, впровадження електронного альтернативного вирішення суперечок (система арбітражу в режимі он-лайн).

Головними пріоритетами розвитку інноваційного потенціалу мають бути: активізація державної підтримки реалізації інвестиційно-інноваційних програм і проектів у реальному секторі економіки; активізація системи державної підтримки, зокрема фінансових стимулів, засобів довгострокового кредитування, інвестування щодо впровадження сучасних технологічних процесів у металургійній галузі у спосіб виведення з експлуатації морально застарілого обладнання, що забезпечить підвищення якості продукції, зростання її конкурентоспроможності на світових ринках в умовах загострення конкуренції між виробниками за ринки збуту [10].

З метою підвищення ефективності використання інноваційного потенціалу АР Крим, забезпечення конкурентоспроможності й досягнення регіоном самодостатності пропонується:

- активізувати розвиток високотехнологічного сектору промисловості АР Крим як основи реалізації інноваційного потенціалу регіону; створення умов щодо придбання і використання у промисловості сучасного обладнання та передових науково-технічних досягнень, необхідних для оптимізації виробничих процесів і підвищення конкурентоспроможності продукції регіону;
- сприяння припливу іноземних інвестицій у високотехнологічний сектор регіону для забезпечення фінансування високотехнологічних виробництв, які вимагають значних витрат. Слід враховувати, що невід'ємним чинником здійснення інвестиційних проектів є ризики, це підвищує роль страхування на сучасному ринку. Розвиток інвестиційної діяльності, забезпечення впевненості інвесторів у отриманні очікуваних доходів вимагають створення соціально-економічних умов для подолання страховиками бар'єра невпевненості при здійсненні ризикової угоди [11]. Тому необхідним є також впровадження механізму страхування ризиків, пов'язаних із реалізацією інноваційних проектів, що позитивно вплине на інвестування цих проектів; забезпечення розвитку інноваційної інфраструктури, мережі технопарків, технополісів, бізнес-інкубаторів, інжинірингових центрів, венчурних компаній для фінансування наукових розробок, які мають стати основою інвестиційно-інноваційного розвитку АР Крим.

Висновки. Виходячи з вищевикладеного, важливо визначити пріоритети в інвестиційному процесі, які б забезпечили найбільш високий рівень його ефективності. Для цього треба здійснити такі заходи:

- впровадження проектів з урахуванням існуючого інноваційного потенціалу;
- залучення іноземних партнерів до впровадження інвестиційних проектів, пов'язаних з використанням інноваційного й промислового потенціалу;
- створення нових організаційних форм інтеграції фінансового й промислового капіталу;
- розробка й впровадження регіональних програм інвестування.

З метою створення додаткових дієвих стимулів для розширення інвестиційної діяльності, вирішення питань макроекономічної стабілізації, поліпшення інвестиційного клімату, в тому числі поліпшення умов діяльності іноземних інвесторів в Україні та її регіонах слід відповідно до європейських норм розробити нові та удосконалити існуючі нормативно-правові акти, що регулюють відносини при здійсненні інвестування; активізувати розробку механізму державно-приватного партнерства, зокрема унормувати питання щодо розподілу ризиків.

Таким чином, економічне посткризове зростання можливе тільки за рахунок інноваційних чинників, швидкого формування нових технологічних можливостей та модернізації базових галузей регіону. Пріоритетом повинна стати активізація державної інвестиційної та науково-технічної політики; розвиток інноваційної інфраструктури, що безпосередньо буде пов'язано з подальшим поглибленням процесу інтеграції науки та виробництва; оптимізація фінансового забезпечення реалізації інноваційних розробок і розвитку кадрового потенціалу у сфері інноваційної діяльності; формування інвестиційної привабливості регіону, здійснення інвестицій у розвиток інноваційного потенціалу. Саме капітал іноземних інвесторів є фактором інноваційного розвитку економіки українських регіонів, по мірі накопичення прямих іноземних інвестицій в регіонах покращується рівень інноваційного їх розвитку. Чим більше держава буде стимулювати інвестиційні ресурси у розвиток науки, науково-дослідних та навчальних закладів, створювати умови для реалізації інновацій

ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКИХ СВЯЗЕЙ И ПРИВЛЕЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ИНВЕСТИЦИЙ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ АСПЕКТ

у реальному секторі економіки, тим вищим буде рівень її конкурентоспроможності на міжнародному рівні.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Харламова Г.О. Оцінювання привабливості об'єктів інвестування / Г.О. Харламова // Актуальні проблеми економіки. – 2008. - №9. – С. 48-51.
2. World Investment Report. Non-equity models of international production and development United Nations publication. - United Nations, 2011].
3. The Global Competitiveness Report 2010-2011. – World Economic Forum, 2010.- P. 334
4. Щодо тенденцій та напрямів стимулювання інвестиційної діяльності України в після кризовий період. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/catalogue/11/>
5. Ризики економічної депресії та потенціал післякризового відновлення економіки України / Я. А. Жаліло, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська [та ін.]. – К. : НІСД, 2009. – С. 30
6. Інвестиційний портал [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://invest-crimea.gov.ua>
7. Інвестиційна діяльність в Автономній Республіці Крим у 2008 році. Тенденції та перспективи розвитку // За ред. О.І. Пітюренко С.-2008.-26 с.
8. Режим доступу: <http://www.minek-crimea.gov.ua/>
9. Стратегія економічного та соціального розвитку Автономної Республіки Крим на 2011–2020 роки / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://invest-crimea.gov.ua>
10. Післякризовий розвиток економіки України: засади стратегії модернізації / Я. А. Жаліло, Д. С. Покришка, Я. В. Белінська, Я. В. Бережний [та ін.]. – К. : НІСД, 2012. – 144 с.
11. Бова Т.В. Формування механізму державного управління функціонуванням національної інноваційної системи / Т.В. Бова. // Економіка та держава. – 2010. – №4. – С.132-134.

РЕЗЮМЕ

У статті розглянуто вплив іноземних інвестицій на використання та розвиток інноваційного потенціалу регіону, проаналізовано чинники, які впливають на залучення іноземних інвестицій, запропоновано напрями удосконалення інвестиційного забезпечення економіки регіону.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, інноваційний потенціал, інноваційна діяльність, інвестиції, регіон.

РЕЗЮМЕ

В статье рассматривается влияние иностранных инвестиций на использование и развитие инновационного потенциала региона, проанализированы факторы, влияющие на привлечение иностранных инвестиций, предложены направления совершенствования инвестиционного обеспечения экономики региона.

Ключевые слова: прямые иностранные инвестиции, инновационный потенциал, инновационная деятельность, инвестиции, регион.

SUMMARY

In the article influence of foreign investments is examined on the use and development of innovative potential of region, factors influencing on bringing in of foreign investments are analysed, directions of perfection of the investment providing of economy of region are offered.

Keywords: direct foreign investments, innovative potential, innovative activity, investments, region.

РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ З ПРОБЛЕМ ЛОКАЛІЗАЦІЇ РОЗМІЩЕННЯ ВИРОБНИЦТВА ВІД НІМЕЦЬКОЇ КЛАСИЧНОЇ ШКОЛИ ДО П. КРУГМАНА

Куриляк Є., аспірант кафедри міжнародного менеджменту і маркетингу, Тернопільський національний економічний університет

Постановка проблеми. В умовах глобалізації і «падіння» економічних кордонів формуються нові можливості для економічного зростання за рахунок ефективного розміщення виробництва. Відповідно розвиваються тенденції локалізації місць розташування підприємств, які можуть відбуватися як в межах невеликих територій певних країн, так і у світовому економічному просторі. Це потребує вивчення розвитку економічної думки у сфері розміщення виробництва з огляду на можливості актуалізації тих доробок, які мають місце у представників різних наукових шкіл.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У вітчизняній та зарубіжній науковій літературі посилюється увага до класичних і сучасних праць науковців, що присвячені розміщенню виробництва. Переважно, це представники нової економічної географії і нової теорії торгівлі. Історики економічної думки обмежуються переважно викладом змісту досліджень окремих авторів або наукових шкіл без у'язки з потребами сучасного розвитку.

Мета роботи – започаткувати порівняльний аналіз розвитку економічної теорії з розміщення виробництва з орієнтацією на її прикладне значення для сучасних завдань.

Виклад основного матеріалу. Розміщення виробництва протягом віків привертало увагу дослідників різних наукових сфер. Проте, вони його розглядали під кутом зору виключно як явище, яке потребувало врахування факторів відстані і площі. Лише представники німецької класичної школи почали використовувати для вивчення цієї проблематики просторові методи аналізу. Їх основи заклали Йоган Генріх фон Тюнен у книзі "Ізольована держава в її відношенні до сільського господарства і національної економіки. Дослідження про вплив хлібних цін, багатства ґрунту і накладних ресурсів на землеробство" [8].

Інноваційною особливістю теорії Й.Г. фон Тюнена стало те, що він увів до економічної науки абстрактну географічну модель, на площі якої розташовані центр і периферія. Щоправда остання ще не розглядається як певна особлива економічна категорія, а представлена різними відстанями від центру. Це відповідало основам теоретичних узагальнень Й.Г. фон Тюнена, що будувалися на спрощені картини «ізолюваної держави», яка позбавлялася будь-якої специфіки, зокрема у рельєфі, родючості ґрунту, мережеві схемі доріг та судноплавних річок. «Ідеальна» держава Й.Г. фон Тюнена мала лише гужовий транспорт і єдине місто-центр, у якому виробляються промислові товари і споживається продукція сільського господарства, а за кордону не існує або щонайменше він не має жодного впливу на «ізолювану державу». Такий стан речей відповідає поняттю «закритої економіки», яке вводить Й.Г. фон Тюнен для здійснення економічного аналізу проблем розміщення виробництва і розвитку відповідної теорії.

Модель розміщення виробництва, що розроблена Й.Г. фон Тюненом, хоча і дозволила закласти основи теорії використання простору, батьком якої він по праву вважається, проте обмежила можливості багатогалузевого підходу до проблеми. Фактично поза теорією залишилася сфера промисловості, а дослідження розвивалося у напрямку розміщення сільськогосподарського виробництва, що вилізло у побудові математичної просторової моделі, що графічно була представлена у вигляді концентричних кіл (або кілець), які розташовані навколо великого міста і забезпечують мінімум переміщень. Кожне з концентричних кіл відповідало певній агроспеціалізації з огляду на вигоди виробників. Ближче до центру розміщувалися виробництва продуктів з коротким терміном зберігання, а також такі види, які мають значний обсяг і вагу у своїй вартості. На більш віддаленій відстані виробляються продукти, транспортування яких дешевше відносно вартості.